

Het weglaten van lidwoorden in kindertaal: een verklaring vanuit het generativisme en constructivisme

Fleur Versteeg (3631184)
Bachelorscriptie
Taalwetenschap
Universiteit Utrecht

dr. Annemarie Kerkhoff
dr. Sergio Baauw
Augustus 2014

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. De verwerving van lidwoorden	6
2. Verklaringen voor de cross-linguïstische verschillen in de verwerving van lidwoorden	8
2.1 Verklaring vanuit het generativisme	10
2.2 Verklaring vanuit het constructivisme	16
3. Conclusie	19
4. Discussie	21
Literatuurlijst	23

Inleiding

Eén van de eigenschappen van menselijke taal is dat sprekers zinnen kunnen produceren die zij nog nooit eerder gehoord hebben. Om dit mogelijk te maken, moeten sprekers beschikken over grammatica (syntaxis): een set van abstracte regels of schema's die gebruikt kunnen worden om woorden te combineren tot zinnen (Ambridge & Lieven, 2011). Dat ook kinderen al over grammatica beschikken, blijkt uit het feit dat ze in zeer vroege fasen van de taalontwikkeling al specifieke volgordes aanhouden wanneer ze woorden combineren. Zo zullen Nederlandse kinderen nooit 'appel kleine', maar wel 'kleine appel' zeggen. Daarnaast produceren kinderen zinnen, zinsdelen of vervoegde woorden die zij niet gehoord kunnen hebben (Harley, 2010). Een voorbeeld is het verkeerd vervoegde woord 'clown'. Kinderen zeggen vaak 'clownen' in plaats van 'clowns'. Het kind past een grammaticale regel toe om het woord 'clown' in meervoud te plaatsen, maar weet nog niet goed welk productief suffix zij moeten gebruiken; '-en' of '-s'. Omdat het overgrote deel van de zelfstandig naamwoorden in het Nederlands eindigt op '-en', kiest het kind het suffix '-en' in plaats van het suffix '-s'. Er is sprake van overregulatie; het kind heeft een grammaticale regel ontdekt, maar weet nog niet goed wanneer deze regel niet van toepassing is en past de regel daarom te vaak toe.

Eén van de grote vragen binnen taalwetenschap is hoe kinderen de grammatica van hun moedertaal verwerven. Omtrent deze vraag is een groot theoretisch debat ontstaan en veel empirische studies proberen de voorspellingen van de verschillende concurrerende theorieën te toetsen aan de hand van data van kindertaal. Met betrekking tot de verwerving van grammatica zijn er grofweg twee grote theorieën te onderscheiden: het generativisme en het constructivisme.

Binnen de taalwetenschap is het generativisme dominant. Volgens het generativisme zijn belangrijke aspecten van grammatica aangeboren. Chomsky, de grondlegger van de generatieve taalkunde, beargumenteert dat de talige input die kinderen krijgen niet toereikend genoeg is om taal te kunnen leren. Hij noemt dit de *poverty-of-the-stimulus* (Chomsky, 1968, geciteerd in Berwick & Chomsky, 2008). De aangeboren kennis over grammatica zou dit gat kunnen vullen. Er zijn echter ruim 6000 verschillende talen en de abstracte aangeboren regels moeten nog gekoppeld worden aan de specifieke taal die het kind leert. Dit probleem heet het *linking problem* en kan volgens een aantal generatieve taalkundigen, waaronder Chomsky, opgelost worden door aan te nemen dat de aangeboren taalkennis bestaat uit principes, algemeen geldende regels voor alle talen, en parameters, regels die de mogelijke verschillen tussen talen definiëren. Deze twee elementen vormen samen de Universele Grammatica (UG).

Elke parameter zou uit een aantal opties/waarden bestaan, die per taal kunnen verschillen, en wordt ingesteld op basis van voorbeelden die het kind in de input krijgt. Voordat de parameter is ingesteld voor de specifieke taal die het kind leert, zal de parameter op één van de waarden binnen die parameter starten. Volgens de principe-en-parameter-theorie starten alle kinderen met dezelfde standaardwaarden, *default values*, die veranderen op het moment dat het kind in de input voorbeelden krijgt die niet overeenkomen met de standaardwaarde, maar wel overeenkomen met een andere waarde binnen de parameter (Pinker, 1995).

Kritiek op de principe-en-parameter-theorie is onder andere dat nog geen enkele generativist alle principes en parameters heeft kunnen specificeren (Maratsos, 1998, geciteerd in Hoff, 2014, p. 200; Tomasello, 2005). Daarnaast wordt gesteld dat deze theorie het *linking problem* niet kan oplossen (Tomasello, 2005). Mazuka (1996, geciteerd in Tomasello, 2005, p. 186 en 187) legt op een duidelijke manier uit waarom dit het geval is:

“Setting a Head Direction parameter by analyzing the syntactic structure of the input involves a paradox. The Head Direction parameter is supposed to determine the order in which the head and complement should appear in the language the child is acquiring. But, for a child to set this parameter, she must first find out which units are the heads and the complements in the sentence she hears. If her linguistic skills are sophisticated enough to know which are heads and complements, she will also know which order they came in. If she already knows which order the head and the complements come in a sentence, there is no need to set the parameter.”

Een alternatief voor het generativisme, met of zonder principes en parameters, is volgens Tomasello (2005) het constructivisme. Het constructivisme is binnen de cognitieve neurowetenschappen dominant. Volgens de constructivistische benadering is er geen kennis over grammatica aanwezig vanaf de geboorte (Ambridge & Lieven, 2011). Baby's zouden de grammatica van een taal construeren op basis van de input waaraan zij worden blootgesteld door gebruik te maken van algemene leermechanismen. Zij maken met name gebruik van associatief leren, leren door imitatie en statistisch leren (Goswami, 2008). Volgens de meeste constructivisten, waaronder Tomasello (2005), Croft (2001 geciteerd in Ambridge & Lieven, 2011, p. 123) en Goldberg (1995, Ambridge & Lieven, 2011, p. 123) bestaat taal uit patronen, constructies, van verschillende grootte en verschillende niveaus van abstractie. Een constructie is een paar van vorm en betekenis, ook wel een paar van vorm en functie

genoemd, waarbij de constructie zelf betekenis toevoegt. Dat betekent dat de betekenis niet te achterhalen is op basis van de losse componenten (Ambridge & Lieven, 2011). Om deze definitie te verduidelijken zal ik een voorbeeld geven van de transitieve Nederlandse constructie. Dit is een vorm of patroon dat bestaat uit een zelfstandig naamwoord 1, een werkwoord en een zelfstandig naamwoord 2. Deze vorm wordt geassocieerd met een bepaalde betekenis, in dit geval A doet iets bij B waardoor B beïnvloed wordt. Stel dat de constructie bestaat uit de componenten: kustte, Jan en Piet. Op basis van deze losse componenten is het niet mogelijk om te bepalen wie kust en wie gekust wordt. Als deze woorden echter in de constructie ‘zelfstandig naamwoord 1 - werkwoord - zelfstandig naamwoord 2’ wordt geplaatst, bijvoorbeeld Piet kustte Jan, is de betekenis wel duidelijk. Omdat de semantische en pragmatische functie deel uitmaken van de constructie, hebben kinderen geen *linking problem* en is er geen sprake van de *poverty-of-the-stimulus* (Tomasello, 2005).

De meeste wetenschappers nemen één van de theorieën aan en proberen de data van kindertaal te verklaren vanuit deze theorie, maar onderzoeken niet of de andere theorie de data mogelijk ook of zelfs beter kan verklaren (Ambridge & Lieven, 2011). Zo is data van kinderen met betrekking tot het weglaten van lidwoorden door verschillende wetenschappers vanuit het generativisme verklaard. Het weglaten van lidwoorden is één van de kenmerken van de grammatica van kinderen op het moment dat zij in de twee- en drie-woord-fase zitten. Rond de 18 maanden starten kinderen met de twee-woord-fase en rond de 24 maanden met de drie-woord-fase, waarin zij zinnnetjes produceren die voornamelijk bestaan uit zelfstandig naamwoorden, bijvoeglijk naamwoorden en werkwoorden, terwijl korte grammaticale woorden (zoals lidwoorden en voorzetsels) bijna altijd worden weggelaten. Kinderen lijken deze simplificaties in veel verschillende talen te maken (Harley, 2010). Een recent artikel met betrekking tot het weglaten van lidwoorden is dat van Guasti, Gavarró, de Lange en Caprin (2008). Zij verklaren het weglaten van lidwoorden en de verschillen in de mate en periode van het weglaten van lidwoorden tussen Catalaans, Italiaans en Nederlands sprekende kinderen aan de hand van de *Nominal Mapping Parameter* (NMP). Mijn doel is om, als taalwetenschapper, de data in het onderzoek van Guasti en anderen (2008) vanuit het constructivisme te benaderen om te achterhalen welke theorie de data het best kan verklaren en daarmee dichterbij een antwoord te komen op de vraag hoe kinderen de grammatica van hun moedertaal verwerven.

1. De verwerving van lidwoorden

Zoals in de inleiding genoemd, laten alle kinderen in de twee- en drie-woord-fase veel korte grammaticale woorden weg, waaronder lidwoorden. Dit type spraak wordt ook wel telegrafisch genoemd, vernoemd naar het telegram, waarin woorden die minder belangrijk zijn voor de betekenis van de zin, meestal korte grammaticale woorden, werden weggelaten omdat er per woord betaald moest worden (Harley, 2010). Verschillende studies tonen aan dat, ondanks dat alle kinderen lidwoorden weglaten, de mate hiervan en de periode waarin dit gebeurt per taal verschilt (Lleó & Demuth, 1999, geciteerd in Guasti, e.a., 2008, p. 90; Chiercha, Guasti & Gualmini, 1999, geciteerd in Guasti, p. 90, e.a., 2008; Rozendaal & Baker, 2008).

Ook Guasti en anderen (2008) vonden verschillen in het weglaten van lidwoorden tussen kinderen van verschillende talen. Guasti en anderen (2008) hebben spraak geanalyseerd van vier Catalaanse (Guillem, Gisela, Laura en Pep), vier Italiaanse (Diana, Martina, Raffaello en Rosa) en vier Nederlandse kinderen (Abel, Peter, Sara en Tom). De data waren allen beschikbaar via CHILDES (MacWhinney & Snow, 1985, geciteerd in Guasti, e.a., 2008, p. 94). De leeftijd van de 12 kinderen op het moment dat de data van hen verzameld zijn, is nagenoeg hetzelfde. De data zijn verzameld op het moment dat de kinderen gemiddeld één jaar en negen maanden zijn totdat de kinderen gemiddeld twee jaar en tien maanden zijn. Daarnaast was het aantal uitingen van de kinderen voor elke taal ongeveer gelijk. Het totale aantal uitingen van de Catalaanse kinderen was 1992, van de Italiaanse kinderen 1790 en 2005 van de Nederlandse kinderen.

Guasti en anderen (2008) hebben van deze uitingen ten eerste de *mean length of the utterance (MLU)* berekend en het aantal ontbrekende lidwoorden geteld dat zich in een context bevond waarin het zelfstandig naamwoord niet zonder lidwoord mag voorkomen in de desbetreffende taal. Met betrekking tot de MLU werd er geen significant verschil gevonden tussen de drie talen. Dit lijkt op het eerste gezicht misschien vreemd, aangezien de MLU ook afhankelijk is van het gebruik van lidwoorden (en er in het gebruik van lidwoorden wel significante verschillen worden gevonden Catalaanse, Italiaanse en Nederlandse kinderen). Een verklaring hiervoor zou volgens Guasti en anderen (2008) kunnen zijn dat kinderen die geen lidwoorden gebruiken andere woorden gebruiken waardoor de uitingen toch dezelfde lengte hebben. Caselli, Casadio en Bates (2001, geciteerd in Guasti en anderen, 2008, p. 97) vonden dat op het moment dat de woordenschat van Italiaanse en Engelse kinderen tussen de 100 en 600 woorden was, de woordenschat van de Italiaanse kinderen meer functiewoorden

bevatte dan die van de Engelse kinderen. Het is volgens Guasti en anderen (2008) daarom heel goed mogelijk dat kinderen hetzelfde aantal woorden gebruiken, maar dat het type woorden dat ze gebruiken verschilt. De gemiddelde lengte van de uiting is slechts een kwantitatieve meetmethode en geeft geen informatie over de kwalitatieve aspecten van de uitingen. Met betrekking tot het foutief weglaten van lidwoorden is wel een significant verschil gevonden tussen de kinderen van het Catalaans, Italiaans en het Nederlands. Guasti en anderen (2008) vonden een significant verschil tussen het Catalaans en Nederlands en tussen het Italiaans en het Nederlands. Het aantal foutief weggelaten lidwoorden is in het Nederlands hoger dan in het Catalaans en Italiaans.

De verschillen tussen de Nederlandse kinderen en de Romaanse kinderen worden opnieuw bevestigd als het aantal weggelaten woorden individueel geanalyseerd wordt. Guasti en anderen (2008) hebben de 12 kinderen ingedeeld op basis van hun taalniveau. Zij hebben hun taalniveau gemeten door het aantal verbale uitingen met een werkwoord per kind te tellen en deze te delen door het totaal aantal verbale uitingen van het kind. Guasti en anderen (2008) hebben op basis van deze meting twee fases kunnen onderscheiden.

In de eerste fase laten alle kinderen lidwoorden weg in de helft of meer dan de helft van de contexten waarin het lidwoord, volgens de volwassengrammatica van de desbetreffende taal, niet weggelaten mag worden en verschilt het aantal weggelaten lidwoorden per taal. Het verschil tussen het Nederlands en het Catalaans en het Nederlands en Italiaans is erg groot en significant; Nederlandse kinderen laten meer lidwoorden weg in contexten waarin volgens de volwassengrammatica wel een lidwoord vereist is (92%), dan Catalaanse (45%) en Italiaanse kinderen (59%). In fase twee neemt het aantal weggelaten lidwoorden voor alle kinderen af en voor de Catalaanse en Italiaanse kinderen sneller dan voor de Nederlandse kinderen.

In de tweede fase laten de Catalaanse en Italiaanse kinderen op het moment dat ze tussen de 29 en 32 maanden oud zijn 7% en 16% van de lidwoorden weg in contexten waarin het lidwoord volgens de volwassengrammatica niet mag ontbreken, terwijl Nederlandse kinderen op dat moment nog 39% van de lidwoorden weglaten in contexten waarin het lidwoord volgens de volwassengrammatica niet mag ontbreken.

Ten slotte blijkt uit de individuele analyse dat de kinderen per taal in beide fases erg uniform zijn in het weglaten van lidwoorden. De enige uitzondering werd gevonden in het Italiaans, waar één Italiaans kind startte met het weglaten van alle lidwoorden (100%). Echter, alle Nederlandse kinderen startten ook met het weglaten van alle lidwoorden, wat volgens

Guasti en anderen (2008) suggereert dat er voor de twee fases die zij hebben kunnen onderscheiden, nog een fase is waarin lidwoorden compleet afwezig zijn.

2. Verklaringen voor de cross-linguïstische verschillen in de verwerving van lidwoorden

Om te achterhalen welke factoren deze cross-linguïstische verschillen determineren, moet eerst de grammatica en prosodie van het zelfstandig naamwoord en de bijbehorende lidwoorden per taal geanalyseerd worden.

De grammatica van zelfstandig naamwoord en de bijbehorende lidwoorden verschilt voor het Catalaans, Italiaans en Nederlands. Ten eerste hebben het Catalaans en Italiaans een volledig paradigma voor lidwoorden, wat betekent dat er zowel definiete als indefiniete lidwoorden zijn die variëren in geslacht en getal, terwijl het Nederlands dit niet heeft (Guasti, e.a., 2008). Het Catalaans heeft vijf verschillende definiete lidwoorden (*el, la, l', els* en *les*) en vier indefiniete lidwoorden (*un, una, uns* en *unes*). *El* en *un* worden gebruikt voor mannelijke zelfstandig naamwoorden in het enkelvoud die beginnen met een medeklinker, *la* en *una* voor vrouwelijke zelfstandig naamwoorden in het enkelvoud die beginnen met een medeklinker, *l'* voor mannelijke en vrouwelijke zelfstandig naamwoorden in het enkelvoud die beginnen met een klinker, *els* en *uns* voor mannelijke zelfstandig naamwoorden in het meervoud en *les* en *unes* voor vrouwelijke zelfstandig naamwoorden in het meervoud (Wheeler, Yates & Dols, 1999). Bovendien moet in de meeste variëteiten van het Catalaans, waaronder het Catalaans dat onderzocht is door Guasti en anderen (2008), ook een lidwoord voor eigennamen geplaatst worden. Hiervoor worden over het algemeen andere lidwoorden gebruikt dan voor soortnamen (*el, la* en *l'*), namelijk *en, na* en *n'*. *El* of *en* worden gebruikt voor mannelijke eigennamen die beginnen met een medeklinker, *la* of *na* voor vrouwelijke eigennamen die beginnen met een medeklinker en *l'* of *n'* voor mannelijke en vrouwelijke eigennamen die beginnen met een klinker (Wheeler, e.a., 1999).

Het Italiaans heeft 7 definiete lidwoorden (*il, lo, la, l', i, gli* en *le*) en 7 indefiniete lidwoorden (*uno, un, un', una, degli, dei* en *delle*). *Il* wordt gebruikt bij mannelijke zelfstandig naamwoorden in het enkelvoud die beginnen met een medeklinker, tenzij het woord begint met *h, gn, pn, ps, s* (+medeklinker), *x, y* of *z*, dan worden de lidwoorden *lo* of *uno* gebruikt. *La* en *una* worden gebruikt bij vrouwelijke zelfstandig naamwoorden in het enkelvoud die beginnen met een medeklinker. *L'* en *Un* worden gebruikt bij mannelijke zelfstandig naamwoorden in het enkelvoud die beginnen met een klinker. *L'* en *Un'* worden gebruikt bij vrouwelijke zelfstandig naamwoorden in het enkelvoud die beginnen met een

klinker. *I* wordt gebruikt bij mannelijke zelfstandig naamwoorden in het meervoud die beginnen met een medeklinker, tenzij het woord begint met *h, gn, pn, ps, s* (+medeklinker), *x, y* of *z*, dan worden de lidwoorden *gli* en *degli* gebruikt. *Gli* en *dei* worden gebruikt voor mannelijke zelfstandig naamwoorden in het meervoud die beginnen met een klinker. Ten slotte worden *le* en *delle* gebruikt voor vrouwelijke zelfstandig naamwoorden in het meervoud (Sorace, 2013). Ook geldt voor sommige variëteiten van het Italiaans dat er een lidwoord geplaatst moet worden voor eigennamen, dit is echter niet het geval voor de variëteit van het Italiaans dat de kinderen in het onderzoek van Guasti en anderen (2008) spreken.

Het Nederlands heeft, in tegenstelling tot het Catalaans en Italiaans, geen volledig paradigma voor lidwoorden. Het Nederlands heeft twee definitieve lidwoorden en één indefiniët lidwoord. De definitieve lidwoorden in het Nederlands zijn *de* en *het*. *De* wordt gebruikt bij vrouwelijke of mannelijke zelfstandig naamwoorden in het enkelvoud en bij zelfstandig naamwoorden in het meervoud. *Het* wordt gebruikt bij onzijdige zelfstandig naamwoorden in het enkelvoud. Het indefiniët lidwoord in het Nederland is *een* en wordt bij zelfstandig naamwoorden in het enkelvoud gebruikt.

Waar in het Nederlands het lidwoord wordt geselecteerd op basis van de grammatica (het geslacht en getal van het zelfstandig naamwoord), wordt in het Catalaans en Italiaans zowel syntactische (het geslacht en getal van het zelfstandig naamwoord) als fonologische informatie (de klanken waarmee het zelfstandig naamwoord begint) gebruikt om het juiste lidwoord te selecteren.

Naast het verschil met betrekking tot het paradigma voor lidwoorden en de verschillen in de selectie van het lidwoord, verschilt de context waarin het lidwoord mag worden weggelaten per taal. In het Catalaans moet er een lidwoord voor soortnamen en eigennamen geplaatst worden, terwijl in het Italiaans en Nederlands alleen een lidwoord voor soortnamen geplaatst moet worden. Daarnaast mag in het Nederlands het lidwoord bij meervoudsvormen en niet-telwoorden in alle posities weggelaten worden. Een voorbeeld van het Nederlands met een zelfstandig naamwoord in het meervoud zonder lidwoord, waar het zelfstandig naamwoord zich in verschillende posities bevindt, is: 'Ik ben op zoek naar potloden', 'Hij heeft potloden', 'Het is fijner om een kleurplaat in te kleuren met potloden dan met stiften', 'Potloden geven het mooiste resultaat'. Een voorbeeld van het Nederlands met een niet-telbaar zelfstandig naamwoord zonder lidwoord, waar het zelfstandig naamwoord zich in verschillende posities bevindt, is: 'Wij gaan vanmiddag ijs eten', 'Ijs is mijn lievelingstoetje', 'Daar verkopen ze brownie met ijs'. In het Catalaans en Italiaans daarentegen mag het lidwoord alleen weggelaten worden bij meervoudsvormen en niet-telwoorden als ze het object

zijn bij een transitief werkwoord, het post-verbale subject zijn bij een werkwoord dat niet in de accusatief staat of als ze object zijn bij een prepositie (Longobardi, 1994, geciteerd in Guasti, e.a., 2008, p. 92). Er is echter ook een context waarin het lidwoord in alle drie de talen mag worden weggelaten, namelijk de vocatief.

Het vierde verschil tussen het Catalaans, Italiaans en Nederlands heeft betrekking op prosodische eigenschappen van het lidwoord. In alle drie de talen zijn lidwoorden onbeklemtoond en vormen ze clitics. Een clitic is een woord dat zelfstandig voorkomt, geen klemtoon draagt en wordt uitgesproken alsof het deel uitmaakt van het voorafgaande woord (enclitisch) of het daaropvolgende woord (proclitisch). In het Catalaans en Italiaans zijn lidwoorden proclitisch en in het Nederlands zijn lidwoorden ofwel proclitisch ofwel enclitisch (Guasti, e.a., 2008).

Het Catalaans, Italiaans en Nederlands verschillen dus wat betreft het paradigma voor lidwoorden, de manier van selecteren van het lidwoord, de context waarin het lidwoord mag worden weggelaten en de prosodische eigenschappen van lidwoorden. Met deze factoren moet rekening gehouden worden, wanneer de data geanalyseerd en verklaard worden.

2.1 Verklaring vanuit het generativisme

Guasti en anderen (2008) proberen de gevonden data te verklaren en hebben drie factoren onderzocht die mogelijk invloed hebben op de verwerving van lidwoorden, namelijk de input, de leeftijd van het kind en de prosodische eigenschappen van het lidwoord in het Catalaans, Italiaans en Nederlands.

Guasti en anderen (2008) controleerden de invloed van de input die het kind krijgt, omdat kinderen mogelijk worden blootgesteld aan ongrammaticale weglatingen van het lidwoord of veel losse zelfstandig naamwoorden zonder lidwoord horen. Het is ook mogelijk dat de hoeveelheid zelfstandig naamwoorden zonder lidwoord in de input van het kind per taal verschilt, wat de cross-linguïstische variatie zou kunnen verklaren. Guasti en anderen (2008) hebben daarom voor elk kind onderzocht hoe vaak de volwassenen, als zij met het kind praten of in het bijzijn van het kind praten, een zelfstandig naamwoord zonder lidwoord gebruiken in drie fases van de ontwikkeling van het kind: op het moment dat het aantal weggelaten lidwoorden van het kind hoog is, op het moment dat dit aantal afneemt en op het moment dat het kind bijna geen lidwoorden meer weglaat. Daartoe hebben Guasti en anderen (2008) twee berekeningen gedaan. Zij hebben eerst berekend hoeveel zelfstandig naamwoorden de volwassene gebruikt zonder lidwoorden (grammaticaal of ongrammaticaal)

van het totaal aantal zelfstandig naamwoorden dat de volwassene gebruikt, waarbij voor het Italiaans en het Nederlands enkel soortnamen zijn geteld en voor het Catalaans naast soortnamen, ook eigennamen zijn meegenomen in de berekening, aangezien in het Catalaans ook eigennamen een lidwoord vereisen. Guasti en anderen (2008) hebben bewust zowel grammaticale en ongrammaticale zelfstandig naamwoorden zonder lidwoord geteld, om te kunnen testen of kinderen lidwoorden weglaten omdat zij zelfstandig naamwoorden zonder lidwoorden in de input horen en niet weten welke zelfstandig naamwoorden met lidwoord en welke zelfstandig naamwoorden zonder lidwoord mogen voorkomen. In de tweede berekening zijn voor het Italiaans en Nederlands wel de eigennamen meegenomen en zijn in alle drie de talen zelfstandig naamwoorden meegenomen in de vocatief (waarin geen lidwoord vereist is).

De berekeningen tonen aan dat volwassenen zelfstandig naamwoorden zonder lidwoorden gebruiken, maar dat er geen systematische verandering is die parallel loopt aan de veranderingen in het gebruik van zelfstandig naamwoorden zonder lidwoord bij het kind. Dit zou men volgens Guasti en anderen (2008) wel kunnen verwachten als de kinderen de input slechts zouden imiteren (Guasti, e.a., 2008). Toch vonden Guasti en anderen (2008) bij een aantal volwassenen en kinderen wel een parallel in de veranderingen in het gebruik van zelfstandig naamwoorden zonder lidwoorden en vond ook Bohnacker (2005, geciteerd in Guasti en anderen, 2008, p. 101) in zijn onderzoek een parallel in de afname van het aantal zelfstandig naamwoorden zonder lidwoord tussen een Zweedse volwassene en een Zweeds kind. Echter, Guasti en anderen (2008) stellen dat kinderen de input niet imiteren, aangezien deze parallel niet bij alle kinderen werd gevonden terwijl wel alle kinderen minder zelfstandig naamwoorden zonder lidwoorden gebruiken na verloop van tijd. Een kanttekening bij deze laatste analyse is dat Guasti en anderen (2008) onderzoeken of de data verklaard zou kunnen worden als het kind de input van de ouders imiteert. Er is echter aangetoond dat kinderen taal niet verwerven enkel doormiddel van imitatie. Zoals ook al uit in inleiding is gebleken, produceren kinderen zinnen, zinsdelen of vervoegde woorden die zij niet gehoord kunnen hebben (Harley, 2010).

Daarnaast blijkt volgens Guasti en anderen (2008) uit de berekeningen dat de verschillen in de verwerving van lidwoorden tussen Catalaanse, Italiaanse en Nederlandse kinderen niet verklaard kunnen worden op basis van de input, aangezien er geen significante verschillen gevonden zijn in het aantal grammaticale en ongrammaticale zelfstandig naamwoorden zonder lidwoord in de input van de kinderen.

Guasti en anderen (2008) controleerden, naast de invloed van input, de leeftijd waarop de kinderen starten met het gebruiken van lidwoorden. Het zou volgens hen namelijk mogelijk kunnen zijn dat kinderen die blootgesteld worden aan Romaanse talen eerder starten met het gebruiken van lidwoorden dan Nederlandse kinderen. Doordat deze kinderen al meer ervaring hebben met het lidwoorden, zullen zij ook vaker lidwoorden produceren en al eerder stoppen met het weglaten van lidwoorden in contexten waar dit ongrammaticaal is volgens de volwassengrammatica. Guasti en anderen (2008) vonden echter geen significante verschillen in de leeftijd waarop de kinderen startten met het produceren van hun eerste lidwoorden; alle kinderen startten tussen de 18 en 34 maanden. De cross-linguïstische verschillen kunnen dus ook niet verklaard worden aan de hand van de leeftijd waarop de kinderen startten met het produceren van lidwoorden (Guasti, e.a., 2008).

Guasti en anderen (2008) controleerden ten slotte de rol van prosodische eigenschappen van het Catalaans, Italiaans en Nederlands. Guasti en Gavarró (2003, geciteerd in Guasti en anderen, 2008, p. 107) toonden aan dat de prosodische eigenschappen van de woorden die Catalaanse en Italiaanse kinderen produceren in een aantal opzichten verschillen. Ten eerste vonden Guasti en Gavarró (2003) dat het Catalaans een groot aantal monosyllabische woorden heeft (27%), terwijl het Italiaans er bijna geen heeft (3%). Het Catalaans heeft daarnaast weinig woorden van drie of meer syllaben (19%) in vergelijking met het Italiaans (38%). Daarnaast vonden Guasti en Gavarró (2003) dat de trisyllabische woorden in het Italiaans vaak het patroon wSw (waarin 'w' staat voor *weak*, ofwel zwak beklemtoond en 's' voor *strong*, ofwel sterk beklemtoond) hebben. Dit betekent dat de eerste lettergreep van het trisyllabische woord onbeklemtoond is, de tweede lettergreep beklemtoond en de derde lettergreep weer onbeklemtoond. Dit wSw patroon kan een model vormen voor de integratie van lidwoorden met disyllabische Sw-woorden. Het lidwoord is namelijk onbeklemtoond en proclitisch (het lidwoord maakt deel uit van het daaropvolgende woord). Het lidwoord (w) maakt deel uit van het daaropvolgende disyllabische Sw-woord en vormt zo als het ware een trisyllabisch wSw-woord. In het Catalaans kan een soort gelijk model gevormd worden op basis van disyllabische woorden. In het Catalaans hebben disyllabische woorden namelijk vaak het patroon wS, die een model kunnen vormen voor de monosyllabische woorden, omdat het lidwoord, net als in het Italiaans, proclitisch is. In het Nederlands komen echter zowel proclitische als enclitische lidwoorden voor. Toch kan er volgens Guasti en anderen (2008) een prosodisch model gevormd worden op basis van de veel voorkomende disyllabische Sw-woorden. De disyllabische Sw-woorden kunnen namelijk een model vormen voor de integratie van enclitische lidwoorden met monosyllabische

woorden. Een voorbeeld voor het Nederlands is het disyllabische woord *oma*, waar *o* beklemtoond is (S) en *ma* onbeklemtoond (w). Het Sw-woord *oma* kan een model vormen voor het monosyllabische woord *geeft* met het enclitische lidwoord *het* in de volgende zin: ‘*Wat geeft het kind aan oma?*’

Opvallend is dat de prosodische modellen het meest frequent zijn in het Italiaans en Nederlands, maar de aanwezigheid van het model alleen de productie van lidwoorden van Catalaanse en Italiaanse kinderen lijken te beïnvloeden en niet die van Nederlandse kinderen (Guasti, e.a., 2008). De cross-linguïstische verschillen in de verwerving van lidwoorden kunnen volgens Guasti en anderen (2008) daarom ook niet verklaard worden vanuit de prosodische eigenschappen van het Catalaans, Italiaans en Nederlands.

Guasti en anderen (2008) concluderen dat de *nominal mapping parameter (NMP)*, voorgesteld door Chierchia (1998, geciteerd in Guasti en anderen, 2008, p. 92), de data van de 12 kinderen het best kan verklaren. Chierchia (1998) claimt dat de grammatica van zelfstandig naamwoorden gestuurd wordt door de *nominal mapping parameter (NMP)*, een parameter die de syntactische categorie ‘zelfstandig naamwoord’ verbindt met het bijbehorende semantische type. Volgens Chierchia (1998) wordt de categorie ‘zelfstandig naamwoord’ geassocieerd met twee onafhankelijke kenmerken, namelijk of de *noun phrase/nominal phrase (NP)* een argument of predicaat is. Deze onafhankelijke kenmerken hebben elk een parametrische waarde. Als een NP een argument is, mag het zelfstandig naamwoord voorkomen zonder lidwoord. Als een NP een predicaat is, kan de NP alleen een argument worden als een lidwoord wordt toegevoegd en mag het lidwoord niet worden weggelaten. De combinatie van deze twee kenmerken geeft de volgende mogelijkheden:

N [+arg -pred]	Talen als het Chinees
N [+arg +pred]	Germaanse talen, talen als het Engels en Nederlands
N [- arg +pred]	Romaanse talen, talen als het Catalaans, Italiaans en Spaans
N [-arg -pred]	Onmogelijk

De laatste optie is uitgesloten op logische gronden, aangezien de zelfstandig naamwoorden dan op geen enkele manier geïnterpreteerd zouden kunnen worden. De andere opties worden bevestigd door de verschillende talen. In talen als het Chinees hebben de zelfstandig naamwoorden het kenmerk [+arg]. Dit betekent dat het lidwoord mag worden weggelaten en het zelfstandig naamwoord zonder lidwoord in alle argument posities mag voorkomen. In Romaanse talen hebben de zelfstandig naamwoorden het kenmerk [+pred]. Om de NP's om te

zetten in argumenten moet er een lidwoord worden toegevoegd. Dat betekent dat zelfstandig naamwoorden zonder lidwoord over het algemeen niet zijn toegestaan in deze talen (Chiercha, 1998, geciteerd in Guasti, e.a., 2008, p. 92). De zelfstandig naamwoorden die in Romaanse talen toch zonder lidwoord kunnen voorkomen, worden verklaard door aan te nemen dat er op dat moment sprake is van een nul-lidwoord (Longobardi, 1994, geciteerd in Guasti, e.a., 2008, p. 92). In Germaanse talen heeft het lidwoord ofwel het kenmerk [+arg], ofwel het kenmerk [+pred]. Als het zelfstandig naamwoord het kenmerk [+arg] heeft, gedraagt het zich als een Romaans zelfstandig naamwoord en is een lidwoord vereist. Als het zelfstandig naamwoord het kenmerk [+pred] heeft, gedraagt het zich als een Chinees zelfstandig naamwoord en mag het zelfstandig naamwoord zonder lidwoord voorkomen.

Guasti en anderen (2008) nemen aan dat bij kinderen de *nominal mapping parameter* eerst staat ingesteld op de waarde [+arg] [-pred], ofwel de Chinese instelling. Met deze instelling krijgen alle zelfstandig naamwoorden het kenmerk [+arg], wat betekent dat het lidwoord in elke argument positie mag worden weggelaten. Deze instelling wordt geïllustreerd door de fase die vooraf lijkt te gaan aan de fases die Guasti en anderen (2008) gevonden hebben, waarin alle lidwoorden worden weggelaten. Guasti en anderen (2008) suggereren dat, op het moment dat de input niet overeenkomt met de Chinese instelling, de waarde van de parameter verandert naar de Germaanse instelling [+arg] [+pred], ongeacht aan welke taal het kind wordt blootgesteld. De waarde zou naar de Germaanse instelling worden omgezet, omdat het kind ontdekt dat er lidwoorden aanwezig zijn in hun taal, maar nog niet weet of het paradigma voor lidwoorden compleet is. Met deze parameterinstelling moeten kinderen bij het leren van een nieuw zelfstandig naamwoord, bepalen of het lidwoord het kenmerk [+arg] of [+pred] heeft. Dit zou het kind kunnen bepalen door te achterhalen of het zelfstandig naamwoord telbaar is of niet. Als het zelfstandig naamwoord niet telbaar is, krijgt het zelfstandig naamwoord het kenmerk [+arg] en mag het lidwoord worden weggelaten en als het zelfstandig naamwoord wel telbaar is, krijgt het zelfstandig naamwoord het kenmerk [+pred] en is het lidwoord vereist. De verandering van de Chinese naar de Germaanse instelling wordt volgens Guasti en anderen (2008) geïllustreerd in fase één, waarin alle Catalaanse, Italiaanse en Nederlandse kinderen het lidwoord optioneel weglaten. Dat de Nederlandse kinderen meer lidwoorden weglaten dan de Italiaanse en Catalaanse lidwoorden in fase één, zou volgens Guasti en anderen (2008) verklaard kunnen worden door aan te nemen dat Catalaanse en Italiaanse kinderen gebruik maken van de prosodisch modellen, waar Nederlandse kinderen dit niet kunnen omdat de prosodie van het lidwoord ambigu is.

Ten slotte suggereren Guasti en anderen (2008) dat de Romaanse leerders de parameterinstelling wijzigen naar [-arg] [+pred] op het moment dat zij ontdekken dat de Germaanse setting niet klopt. Dit lijkt in fase twee te gebeuren, wanneer Catalaanse en Italiaanse kinderen bijna geen lidwoorden meer weglaten. In fase twee laten Nederlandse kinderen nog wel veel lidwoorden weg, hoewel ze veel minder lidwoorden weglaten dan in fase één. De Nederlandse kinderen verbeteren volgens Guasti en anderen (2008) omdat ze in fase twee van een groter aantal zelfstandig naamwoorden weten welk kenmerk het draagt, [+arg] of [+pred], en laten Nederlandse kinderen nog lidwoorden weg, omdat ze met de Germaanse instelling bij elk nieuw zelfstandig naamwoord moeten beslissen welk kenmerk het heeft ([+arg] of [+pred]) en deze beslissing tijd kost.

Deze generativistische verklaring heeft echter een aantal knelpunten. Ten eerste is er sprake van het *linking problem*. Het kind moet voor het instellen van de *nominal mapping parameter* namelijk de aangeboren kennis kunnen koppelen aan de input die het krijgt. De aangeboren kennis dat zelfstandig naamwoorden met het kenmerk [+arg] een lidwoord vereisen en dat bij zelfstandig naamwoorden met het kenmerk [+pred] het lidwoord mag worden weggelaten, moet namelijk gekoppeld worden aan de input met telbare en niet-telbare zelfstandig naamwoorden. Het kind moet op een één of andere manier achterhalen dat telbare zelfstandig naamwoorden het kenmerk [+arg] dragen en alle niet-telbare zelfstandig naamwoorden het kenmerk [+pred]. Om dit *linking problem* op te lossen, zouden er ook aangeboren regels moeten zijn die de aangeboren kennis kunnen koppelen aan de input, *linking rules*, zoals voorgesteld door Pinker (1989, geciteerd in Tomasello, 2005, p. 185). Ten tweede lijkt het instellen van een parameter geen nut meer te hebben op het moment dat het kind al geleerd heeft of het lidwoord optioneel is in de desbetreffende taal of niet, bij welk type zelfstandig naamwoorden het lidwoord optioneel is en welke lidwoorden bij welk type zelfstandig naamwoorden horen, zoals ook in de inleiding beschreven is (Tomasello, 2005). Ten derde wordt er door de *nominal mapping parameter* aan te nemen, gesuggereerd dat er drie typen talen bestaan, waar bij het eerste type (N [+arg -pred]) alle lidwoorden mogen worden weggelaten, bij het tweede type (N [-arg +pred]) alle lidwoorden verplicht zijn en bij het derde type (N [+arg +pred]) lidwoorden optioneel zijn. Wanneer dit wordt aangenomen, zou men kunnen verwachten dat de input met betrekking tot het weglaten van lidwoorden significant verschilt tussen het Catalaans en Nederlands en het Italiaans en Nederlands. Guasti en anderen (2008) vonden deze verschillen echter niet. Ten slotte kan de *nominal mapping parameter* niet verklaren waarom de Catalaanse en Italiaanse kinderen in fase één significant minder lidwoorden weglaten dan de Nederlandse kinderen. Guasti en anderen (2008)

verklaren dit door aan te nemen dat de Catalaanse en Italiaanse kinderen gebruik maken van prosodische modellen, terwijl Nederlandse kinderen dit niet kunnen. Echter, Guasti en anderen (2008) stelden eerder in hun artikel dat de verschillen in prosodische eigenschappen de cross-linguïstische verschillen in de verwerving van lidwoorden niet kunnen verklaren.

2.2 Verklaring vanuit het constructivisme

De cross-linguïstische verschillen in de verwerving van lidwoorden tussen het Catalaans, Italiaans en Nederlands kunnen ook vanuit het constructivisme verklaard worden. Volgens het constructivisme leert het kind constructies, paren van vorm en functie/betekenis op basis van de input door gebruik te maken van algemene leermechanismen. De vorm ‘lidwoord - zelfstandig naamwoord’ wordt gebruikt om naar iets te verwijzen (de functie) en is afhankelijk van de kennis van de spreker en luisteraar over de referent, namelijk of er verwezen wordt naar iets dat specifiek of niet-specifiek is en of er verwezen wordt naar iets dat nieuw is voor de luisteraar of al in het huidige discours genoemd is. Zo impliceert een indefiniet lidwoord over het algemeen dat er naar iets nieuws wordt verwezen en wordt een definitief lidwoord gebruikt om naar iets te verwijzen dat al in het huidige discours genoemd is. Tijdens de verwerving van lidwoorden moet een kind daarom niet alleen de vorm leren, maar ook de pragmatische condities waaronder de verschillende vormen van de constructie gebruikt kunnen worden (Rozendaal & Baker, 2008).

Om deze pragmatische condities te leren moeten kinderen over een cognitieve vaardigheden beschikken om een onderscheid te kunnen maken tussen specifiek en niet-specifiek en tussen iets dat nieuw en bekend is (of al eerder in het discours genoemd is). Daarnaast moeten kinderen over het besef beschikken dat voor de luisteraar mogelijk andere dingen nieuw zijn dan voor henzelf. Uit studies naar de ontwikkeling van de sociale cognitie en pre-linguïstische communicatie is gebleken dat de cognitieve basis voor het onderscheid van specifiek en niet-specifiek en het onderscheid tussen nieuw en bekend al aanwezig is voordat het kind twee jaar is, dus al voordat het kind lidwoorden verwerft. Zo blijkt uit een aantal studies dat twee tot drie jaar oude kinderen al gevoelig zijn voor het onderscheid tussen lidwoorden die verwijzen naar iets specifiek (definiete lidwoorden) en lidwoorden die verwijzen naar iets dat niet-specifiek is (indefiniete lidwoorden) (Abu-Akel & Bailey, 2000; Kupisch, 2005; Schaeffer & Matthewson, 2005, allen geciteerd in Rozendaal & Baker, 2008, p. 780). Daarnaast is uit dishabituatie experimenten gebleken dat baby's van vier tot zes maanden oud een onderscheid kunnen maken tussen stimuli die nieuw of bekend voor hen

zijn (Roder, Bushnell & Sasseville, 2000, geciteerd in Rozendaal & Baker, 2008, p. 780) en zijn baby's rond de 12 tot 14 maanden zich ervan bewust wat nieuw is voor een ander, zelfs als dat niet nieuw is voor de baby zelf (Tomasello & Haberl, 2003, geciteerd in Rozendaal & Baker, 2008, p. 780). Het volledige besef dat anderen eigen gedachten hebben die gescheiden zijn van de gedachten van het kind zelf ontwikkelt zich echter pas als het kind vier jaar is (Ruffman & Perner, 2005, geciteerd in Rozendaal & Baker, 2008, p. 780). Verschillen in de ontwikkeling van de cognitieve vaardigheden tussen sprekers van verschillende talen zijn onwaarschijnlijk en kunnen de verschillen in de verwerving van lidwoorden tussen kinderen die verschillende talen leren niet verklaren. Een mogelijke verklaring zou volgens Rozendaal & Baker (2008) kunnen liggen in het feit dat het gebruik van lidwoorden en de associaties tussen de vorm van de constructie, de syntax, en de pragmatische functies van de constructie per taal verschillen.

Rozendaal en Baker (2008) hebben spraak geanalyseerd van drie Engelse, drie Nederlandse en vier Franse kinderen. Voor elk kind is de data iedere drie maanden geanalyseerd vanaf dat ze twee jaar en nul maanden oud zijn totdat ze drie jaar en drie maanden oud zijn. Daarnaast is de input die elk kind krijgt, onderzocht. De resultaten van het onderzoek van Rozendaal en Baker (2008) bevestigen verschillen in de verwerving van lidwoorden tussen kinderen die Romaanse talen leren en kinderen die Germaanse talen leren. De Franstalige kinderen waren significant sneller dan de Engelse en Nederlandse kinderen. Daarnaast bleek uit het onderzoek van Rozendaal en Baker (2008) dat Engelse kinderen significant sneller waren in het verwerven van lidwoorden dan Nederlandse kinderen, een verschil dat niet in eerdere studies gevonden werd.

De verschillen in de snelheid waarmee Franse, Engelse en Nederlandse kinderen lidwoorden verwerven is volgens Rozendaal en Baker (2008) duidelijk toe te schrijven aan de verschillende frequenties van lidwoorden in de input. Rozendaal en Baker (2008) vonden dat er in de input van Franse kinderen bijna geen zelfstandig naamwoorden zonder lidwoord voorkomen. Ook bleek dat het aantal zelfstandig naamwoorden zonder lidwoorden in de input van Franse kinderen lager is dan in de input van Engelse kinderen en komen in het Nederlands de meeste zelfstandig naamwoorden zonder lidwoorden voor. In het Frans is de aanwijzing voor kinderen dat lidwoorden voor een lidwoord geplaatst moeten worden dus sterker, dan voor Engelse en Nederlandse kinderen, wat volgens Rozendaal & Baker (2008) de snelheid van de verwerving van lidwoorden beïnvloedt. Als in de input van Franse kinderen minder zelfstandig naamwoorden voorkomen zonder lidwoord dan in de input van Engelse en Nederlandse kinderen, krijgen de Franse kinderen daarnaast meer input van

zelfstandig naamwoorden met lidwoord dan Engelse en Nederlandse kinderen, wat ook invloed heeft op de snelheid van de verwerving van lidwoord. Rozendaal & Baker (2008) toonden namelijk aan dat constructies die veel in de input voorkomen sneller en correct gebruikt worden door kinderen, dan constructies die weinig in de input voorkomen. Voor het Frans, Engels en Nederlands zijn er vijf verschillende pragmatische functies onderscheiden, namelijk 1. Niet-specifieke verwijzing, 2. Een beschrijvende verwijzing (*labelling*) 3. Een specifieke verwijzing in een nieuw discours en zonder gedeelde kennis tussen spreker en luisteraar over deze verwijzing, 4. Een specifieke verwijzing in een nieuw discours en met gedeelde kennis tussen spreker en luisteraar over deze verwijzing, 5. Een specifieke verwijzing in een bekend discours en met gedeelde kennis tussen spreker en luisteraar over deze verwijzing. Deze functies blijken alle vijf aanwezig in de input, echter verschillen de frequenties waarmee ze voorkomen. Zo komen de pragmatische functies waarin het discours nieuw is bijna niet voor in de input van het Frans, Engels en Nederlands en worden deze pragmatische functies weinig door de kinderen gebruikt. De pragmatische functies waarin het discours bekend is, komt daarentegen veel voor in de input van het Frans, Engels en Nederlands en worden vaak en correct gebruikt door kinderen. De pragmatische functies waarin het discours nieuw is, biedt bewijs voor de vorm-functie associatie met definiete lidwoorden en de dissociatie met indefiniete lidwoorden en suggereert dat kinderen een constructie frequent moeten horen om hem te kunnen verwerven. Dit laatste blijkt ook uit de vorm-functie associaties van de kinderen die duidelijk beïnvloedt zijn door cross-linguïstische verschillen in de input. In het Nederlands is er bijvoorbeeld een associatie tussen beschrijvende verwijzingen en indefiniete lidwoorden en een dissociatie met definiete lidwoorden. Dit wordt gereflecteerd in de kindertaal, waar Nederlandse kinderen bijna nooit definiete lidwoorden gebruiken voor deze pragmatische functie (Rozendaal & Baker, 2008).

Aangezien de volwassengrammatica met betrekking tot lidwoorden voor het Catalaans, Italiaans en Nederlands verschilt, is het erg aannemelijk dat de input van Catalaanse, Italiaanse en Nederlandse kinderen met betrekking tot de 'lidwoord-zelfstandig naamwoord' constructie significant verschilt, net als voor de Franse, Engelse en Nederlandse kinderen, zoals uit het onderzoek van Rozendaal & Baker (2008) blijkt, ondanks dat Guasti en anderen (2008) dit niet hebben kunnen vinden. Men zou verwachten dat Catalaanse en Italiaanse kinderen minder zelfstandig naamwoorden zonder lidwoord horen dan Nederlandse kinderen, omdat het lidwoord in het Catalaans en Italiaans vereist is en in het Nederlands optioneel is. Wanneer dit het kan worden aangetoond, is dezelfde redenering van toepassing op de verwerving van lidwoorden in het Catalaans, Italiaans en Nederlands als voor de

verwerving van lidwoorden in het Frans, Engels en Nederlands, namelijk dat Catalaanse en Italiaanse kinderen minder lidwoorden weglaten dan Nederlandse kinderen en sneller stoppen met het weglaten van lidwoorden omdat in de input van Catalaanse en Italiaanse kinderen minder zelfstandig naamwoorden zonder lidwoorden voorkomen en meer zelfstandig naamwoorden met lidwoorden voorkomen dan in de input van Nederlandse kinderen.

Daarnaast is het paradigma voor lidwoorden in het Catalaans en Italiaans volledig (en in het Frans bijna volledig), wat betekent dat (bijna) elk individueel lidwoord in een zeer specifieke context voorkomt. Zo komt het Catalaanse lidwoord *el* alleen voor met zelfstandig naamwoorden die mannelijk enkelvoud zijn en beginnen met een medeklinker en moet de luisteraar al bekend zijn met het zelfstandig naamwoord, het lidwoord is namelijk definitief. Doordat elk individueel lidwoord in een zeer specifieke context voorkomt, is het aannemelijk dat het kind het patroon van welk lidwoord bij welk type zelfstandig naamwoord en bij welke betekenis/functie hoort sneller ontdekt. Hierdoor zal het kind de verschillende ‘lidwoord - zelfstandig naamwoord’ constructies eerder en correct gebruiken, dan kinderen die een taal leren waarin het paradigma onvolledig is, zoals in het Nederlands (en Engels) het geval is. Wanneer het paradigma lidwoorden onvolledig is, mag een individueel lidwoord namelijk in een groot aantal constructies voorkomen en duurt het langer om het patroon te ontdekken.

Ten slotte werd een statistische analyse gemaakt die aantoonde dat er, ondanks dat alle vormen voor meer dan één functie gebruikt kunnen worden in het Frans, Engels en Nederlands, vorm-functie patronen aanwezig zijn die het mogelijk maken om lidwoorden te verwerven op basis van de input (Rozendaal & Baker, 2008). Het is aannemelijk dat dit ook geldt voor het Catalaans en Italiaans, hoewel dit natuurlijk nog voor deze talen onderzocht moet worden.

Een belangrijk verschil tussen de generativistische en constructivistische verklaring is dat het constructivisme de verwerving van lidwoorden vrij concreet benadert terwijl het generativisme abstract blijft. Zo wordt binnen het constructivisme bijvoorbeeld nagegaan of en hoe het kind een onderscheid kan maken tussen een definitief en indefinitief lidwoord en blijft binnen het generativisme daarentegen heel abstract over hoe kinderen bijvoorbeeld leren dat niet-telbare lidwoorden het kenmerk [+arg] dragen.

3. Conclusie

Om dichterbij een antwoord te komen op de vraag hoe kinderen de grammatica van hun moedertaal verwerven, heb ik data van kindertaal met betrekking tot het weglaten van

lidwoorden vanuit het generativisme en constructivisme benaderd om te achterhalen welke theorie de data het best kan verklaren.

Guasti en anderen (2008) hebben data verzameld van vier Catalaanse, vier Italiaanse en vier Nederlandse kinderen op het moment dat de kinderen gemiddeld één jaar en negen maanden zijn totdat de kinderen gemiddeld twee jaar en tien maanden zijn. Guasti en anderen (2008) hebben de uitingen geanalyseerd en vonden verschillen in het weglaten van lidwoorden tussen Catalaanse, Italiaanse en Nederlandse kinderen. Catalaanse en Italiaanse kinderen blijken significant minder lidwoorden weg te laten in constructies waar het lidwoord vereist is volgens de volwassengrammatica van de desbetreffende taal dan Nederlandse kinderen. Daarnaast stoppen Catalaanse en Italiaanse kinderen significant sneller met het foutief weglaten van lidwoorden dan Nederlandse kinderen.

Guasti en anderen (2008) verklaren het significante verschil tussen Romaanse en Germaanse talen vanuit het generativisme en concluderen dat de *nominal mapping parameter (NMP)*, voorgesteld door Chierchia (1998, geciteerd in Guasti en anderen, 2008, p. 92), de data van de 12 kinderen het best kan verklaren. Daarnaast nemen Guasti en anderen (2008) aan dat prosodische eigenschappen van het lidwoord van invloed zijn op de verwerving van lidwoorden. Rozendaal en Baker (2008) verklaren cross-linguïstische verschillen in de verwerving van lidwoorden vanuit het constructivisme en concluderen dat kinderen op de leeftijd dat ze lidwoorden verwerven over de cognitieve vaardigheden beschikken om de associaties tussen de vorm van de constructie en de pragmatische functies van de constructie te leren op basis van de input. Omdat de input per taal verschilt, verschilt de verwerving van lidwoorden voor kinderen van verschillende talen.

Wanneer beide verklaringen worden vergeleken, lijkt de constructivistische benadering de data het best te verklaren en treden een aantal problemen op wanneer de data vanuit het generativisme verklaard worden. Ten eerste is er sprake van het *linking problem* wanneer de data vanuit het generativisme verklaard worden. Het kind moet voor het instellen van de *nominal mapping parameter* namelijk de aangeboren kennis kunnen koppelen aan de input die het krijgt. Wanneer de data vanuit het constructivisme worden verklaard, is er geen sprake van het *linking problem*. Daarnaast wordt, door de *nominal mapping parameter* aan te nemen, gesuggereerd dat er drie typen talen bestaan, waar bij het eerste type (N [+arg -pred]) alle lidwoorden mogen worden weggelaten, bij het tweede type (N [-arg +pred]) alle lidwoorden verplicht zijn en bij het derde type (N [+arg +pred]) lidwoorden optioneel zijn. Wanneer dit wordt aangenomen, zou men verwachten dat de input met betrekking tot het weglaten van lidwoorden significant verschilt tussen het Catalaans en Nederlands en het

Italiaans en Nederlands. Guasti en anderen (2008) vonden deze verschillen echter niet. Dit pleit tegen hun eigen aanname. Daarnaast pleit dit tegen de verklaring vanuit het constructivisme, aangezien de cross-linguïstische verschillen volgens het constructivisme verklaard kunnen worden aan de hand van verschillen in de input per taal. Rozendaal & Baker (2008) vonden daarentegen wel significante verschillen in de input van Romaanse en Germaanse kinderen, wat er op zou kunnen duiden dat er, zoals voorgesteld door Guasti en anderen (2008), drie typen talen zijn. Echter, Rozendaal & Baker (2008) vonden ook een significant verschil in de input van Engelse en Nederlandse kinderen, beide Germaanse talen. Deze bevindingen suggereren dat er meer dan drie typen talen zijn. Bovendien kan de *nominal mapping parameter* de data van de Catalaanse, Italiaanse en Nederlandse kinderen niet volledig verklaren en stellen Guasti en anderen (2008) voor dat de prosodische eigenschappen van het lidwoord van invloed zijn op de verwerving van lidwoorden. Ook zijn er volgens de principes-en-parameter-theorie slechts enkele voorbeelden nodig in de input om de parameter in te stellen. Het onderzoek van Rozendaal & Baker (2008) toont echter aan dat kinderen de lidwoorden in constructies die veel in de input voorkomen veel en correct gebruiken en de lidwoorden in constructies die weinig in de input voorkomen weinig en/of foutief gebruiken. Ten slotte is de constructivistische verklaring vrij concreet in hoe kinderen lidwoorden kunnen verwerven terwijl de generatieve benadering abstract blijft.

4. Discussie

Eén van de grote vragen binnen de taalwetenschap is hoe kinderen de grammatica van hun moedertaal verwerven. Omtrent deze vraag zijn grofweg twee theorieën te onderscheiden: het generativisme en het constructivisme. De meeste wetenschappers nemen één van de theorieën aan en proberen de data van kindertaal te verklaren vanuit deze theorie, maar onderzoeken niet of de andere theorie de data mogelijk ook of zelfs beter kan verklaren (Ambridge & Lieven, 2011). Zo is data van kinderen met betrekking tot het weglaten van lidwoorden door verschillende wetenschappers, waaronder Guasti en anderen (2008), vanuit het generativisme verklaard. Guasti en anderen (2008) vonden dat Nederlandse kinderen significant meer en significant langer lidwoorden weglaten dan Catalaanse en Italiaanse kinderen. Mijn doel was om deze cross-linguïstische verschillen vanuit het constructivisme te benaderen om te achterhalen welke theorie de data het best kan verklaren en daarmee dichterbij een antwoord te komen op de vraag hoe kinderen de grammatica van hun moedertaal verwerven. Aangezien er een aantal problemen optreden wanneer de data vanuit het

generativisme verklaard worden, die niet optreden bij de constructivistische verklaring, lijken de cross-linguïstische verschillen in de verwerving van lidwoorden het best verklaard te kunnen worden vanuit de constructivistische benadering.

Een alternatieve verklaring voor de cross-linguïstische verschillen in de verwerving van lidwoorden wordt gegeven door de Lange (2008). De Lange (2008) heeft de data met betrekking tot het weglaten van lidwoorden van Italiaanse en Nederlandse kinderen geanalyseerd en vond net als Guasti en anderen (2008) dat Nederlandse kinderen meer en langer lidwoorden weglaten dan Italiaanse kinderen. Zij verklaart de data vanuit de informatie theorie (Shannon & Weaver, 1949, geciteerd in De Lange, 2008, p. 159) en heeft aan de hand van deze theorie berekend dat Nederlandse lidwoorden meer verwerkingscapaciteit vereisen dan Italiaanse lidwoorden en aannemelijk ook meer dan Catalaanse. De Lange (2008) concludeert dat Italiaanse kinderen minder lidwoorden weglaten en sneller stoppen met het weglaten van lidwoorden dan Nederlandse kinderen omdat het geheugen tijdens de verwerving van lidwoorden nog niet volledig ontwikkeld is en de verwerkingscapaciteit voor Italiaanse lidwoorden kleiner is dan voor Nederlandse lidwoorden. Omdat de verwerkingscapaciteit voor Catalaanse lidwoorden aannemelijk, net als Italiaanse lidwoorden, kleiner is dan voor Nederlandse lidwoorden, zullen Catalaanse kinderen, net als Italiaanse kinderen minder lidwoorden weglaten en sneller stoppen met het weglaten van lidwoorden.

Het valt echter te bediscussiëren of de verklaring van De Lange (2008) wel een alternatieve verklaring is en niet binnen het constructivisme zou passen. Volgens het constructivisme leren kinderen namelijk een taal op basis van de input door gebruik te maken van algemene leermechanismen. De snelheid waarmee kinderen bepaalde aspecten van taal kunnen leren is daarmee afhankelijk van de ontwikkeling van cognitieve vaardigheden, zoals blijkt uit het onderzoek van Rozendaal en Baker (2008), maar ook van het werkgeheugen. Het werkgeheugen is namelijk sterk betrokken bij het verwerken en leren van taal (Baddeley, 2003). Omdat het leren van de grammatica van een taal gebeurt op het moment dat het geheugen nog niet volledig ontwikkeld is, zou men kunnen beargumenteren dat kinderen simplificeren omdat het geheugen de grote hoeveelheid informatie nog niet aan kan en zij daarom de woorden en/of morfemen weg laten die minder van belang zijn voor de betekenis van de uiting (Harley, 2010). Echter, men zou dan geen cross-linguïstische verschillen verwachten in het weglaten van lidwoorden, aangezien functiewoorden, waaronder lidwoorden, over het algemeen in alle talen minder betekenis dragen dan inhoudswoorden (De Lange, 2008). Tenzij, zoals De Lange (2008) heeft aangetoond, de verwerkingscapaciteit voor lidwoorden per taal verschilt.

Vervolgonderzoek moet uitwijzen of het constructivisme de cross-linguïstische verschillen beter kan verklaren dan het generativisme, aangezien Guasti en anderen (2008) geen significante verschillen vonden in de input van Catalaanse, Italiaanse en Nederlandse kinderen met betrekking tot lidwoorden. Echter, het is zeer aannemelijk dat deze verschillen gevonden worden, omdat de volwassengrammatica met betrekking tot lidwoorden voor het Catalaans, Italiaans en Nederlands verschilt.

Literatuurlijst

- Ambridge, B., & Lieven, E. V. M. (2011). *Child Language Acquisition. Contrasting Theoretical Approaches*. New York: Cambridge University Press.
- Baddeley, A. (2003). Working memory and language: An overview. *Journal of Communication disorders, 36*, 189-208.
- Berwick, R. C., & Chomsky, N. (2008). Poverty of the stimulus' revisited: Recent challenges reconsidered. In B. C. Love, K. McRae & V. M. Sloutsky (eds.), *In Proceedings of the 30th annual conference of the cognitive science society*, Washington, DC, p. 383.
- De Lange, J. (2008). *Article omission in headlines and child language: A processing approach* (Proefschrift, Universiteit Utrecht, Nederland). Verkregen via: <http://dspace.library.uu.nl/handle/1874/29633>
- Harley, T. A. (2010). *Talking the talk. Language, psychology and science*. Hove: Psychology Press.
- Hoff, E. (2014). *Language development*. Michigan: Wadsworth Cengage Learning.
- Goswami, U. (2008). *Cognitive development. The learning brain*. Hove: Psychology Press.
- Guasti, M. T., Gavarró, A., de Lange, J., & Caprin, C. (2008). Article omission across child language. *Language Acquisition, 15*, 89-119.
- Pinker, S. (1995). Why the child holds the baby rabbits: A case study in language acquisition. In: D. N. Osherson, eds., *An invitation to cognitive science: Language*, p. 107-134. Cambridge: Massachusetts Institute of Technology.
- Rozendaal, M. I., & Baker, A. E. (2008) A cross-linguistic investigation of the acquisition the pragmatics of indefinite and definite reference in two-year-olds. *Journal of Child Language, 35*, 773-807.
- Sorce, M. R. (2013). *Grammatica Italiaans*. Utrecht: Van Dale.
- Tomasello, M. (2005). Beyond formalities: The case of language acquisition. *The Linguistic Review, 22*, 183-197

Wheeler, M. W., Yates, A., & Dols, N. (1999). *Catalan: A comprehensive grammar*.
Abingdon: Routledge.